

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ”.
ЧАСТИНА V. “ЛІТЕРАТУРА XX СТОЛІТТЯ”
(для бакалаврів філологічних спеціальностей)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено старшим викладачем *Н. І. Дорофєєвою*

Затверджено на засіданні кафедри слов'янських мов
(протокол № 8 від 28.03.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Дорофєєва Н. І. Навчальна програма дисципліни “Історія світової літератури”. Частина V. “Література XIX століття” (для бакалаврів філологічних спеціальностей). — К.: МАУП, 2005. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план “Історія світової літератури”. Частина V. “Література XIX століття”, програмний матеріал до вивчення дисципліни, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Література ХХ ст.” є завершальним етапом вивчення загальної історії західних літератур на філологічних факультетах гуманітарних вищих навчальних закладів. Об’єктом розгляду є літературний процес ХХ ст. Основна увага приділяється літературі, яка традиційно відіграє провідну роль у розвитку західного мистецтва (англійській, французькій, німецькій, з ХІХ ст. — американській). Курс охоплює також теми з історії літератури інших країн, що зумовлює відповідну структуру навчальної програми.

Література кожної країни розглядається в загальному контексті розвитку духовної культури і мистецтва, поєднується з теоретичним і порівняльним осмисленням художніх явищ, змін і взаємодії різних літературних напрямів і течій, еволюції жанрових і стильових структур.

Мета вивчення світової літератури ХХ ст.:

- сформувати знання про тенденції, напрями, художні системи, основні жанрові та стильові структури, спільні закономірності та національну специфіку, досягнення в розвитку літератури західного регіону;
- удосконалити практичні вміння і навички застосування різних видів аналізу художніх творів, встановити типологічні співвідношення і взаємозв’язки провідної західної літератури;
- врахувати мовну орієнтацію при вивченні літературного процесу в Західній Європі та США, поглибити обізнаність із сучасним етапом розвитку літератури різних країн.

Ознайомлення з літературним процесом кожної країни починається із загальної характеристики та визначення основних тенденцій розвитку. Окремі лекції присвячуються літературним феноменам і аналізу творів, що їх репрезентують.

Семінарські та практичні заняття сприятимуть поглибленню теоретичних знань, удосконаленню умінь і навичок аналізу, порівняння, узагальнення, висвітлення літературних явищ у культурологічному контексті.

У результаті вивчення курсу студенти повинні розуміти природу різних жанрів літературної творчості, вільно володіти прийомами літературно-критичного аналізу, реферування наукових літературознавчих праць.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ”.
ЧАСТИНА V. “ЛІТЕРАТУРА XX СТОЛІТТЯ”

№ пор.	Назва розділу і теми
	Вступ
1	Література XX ст.: нова система естетико-художнього мислення і формування різних напрямів, стилів і жанрів у творчій практиці митців
	I. Ірландська та англійська література
2	“Ірландське літературне Відродження”, його програма у сфері культури і літератури. Дж. Джойс як засновник “літератури потоку свідомості” (роман “Улісс”)
3	Англійська література першої половини XX ст.
4	Жанр антиутопії в англійській літературі
5	Англійська література другої половини XX ст.
	II. Американська література
6	Американська література на межі XIX–XX ст.
7	Американська література першої половини XX ст.
8	Американська література другої половини XX ст.
	III. Французька література
9	Французька література першої половини XX ст.
10	Філософія і французька література екзистенціалізму (А. Камю, Ж. П. Сартр)
11	Французька література другої половини XX ст.
	IV. Австрійська література
12	Австрійська література у світовому літературному процесі XX ст. Творчі пошуки і мистецькі досягнення австрійських письменників
	V. Німецька література
13	Німецька література першої половини XX ст.
14	Тема “втраченої генерації” у романах Е. М. Ремарка. “Епічний театр” Б. Брехта: теорія і практика
15	Німецька література другої половини XX ст.
	VI. Швейцарська література
16	Вплив модерністських течій та філософії екзистенціалізму на творчість швейцарських письменників і театральне мистецтво (М. Фріш, Ф. Дюрренматт)
	VII. Російська та інші слов’янські літератури
17	Російська література XX ст.: тенденції розвитку і художні здобутки
18	Ідейно-художні пошуки і творчі досягнення письменників Чехії й Польщі
	VIII. Італійська та іспанська література
19	Художні напрями, течії, школи в італійській та іспанській літературі XX ст.
	IX. Латиноамериканська література
20	Латиноамериканський роман XX ст. та його світовий резонанс

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ”.
ЧАСТИНА V. “ЛІТЕРАТУРА ХХ СТОЛІТТЯ”

Вступ

Тема 1. Література ХХ ст.: нова система естетико-художнього мислення і формування різних напрямів, стилів і жанрів у творчій практиці митців

Література першої половини ХХ ст. Загальна характеристика розвитку. Зміна світоглядних і мистецьких систем. Авангардизм 1910–1920 рр. і здійснювана ним “революція в мистецтві”, основні течії: футуризм, експресіонізм, дадаїзм, сюрреалізм. Становлення і розвиток “концептуальних форм” модернізму в різних літературах. Доля реалізму в літературі першої половини ХХ ст., його еволюція та модифікації.

Література другої половини ХХ ст. Двополюсність світу після Другої світової війни, її вплив на літературний процес другої половини ХХ ст. Нові явища і тенденції в літературі 60–70-х років: активізація провідних жанрів інтелектуальної прози; поява нових різновидів романного жанру; формування “театру абсурду”. Переростання модернізму в постмодернізм, його естетичні принципи, плюралістичність і багатовимірність духовного досвіду. Висвітлення глобальних проблем сьогодення в художній літературі.

Література [I – 1, 4, 5, 7;
III – 1, 2, 6, 7, 27]

Розділ. I. Ірландська та англійська література

Тема 2. “Ірландське літературне Відродження”, його програма у сфері культури і літератури. Дж. Джойс як засновник “літератури потоку свідомості” (роман “Улісс”)

Національно-визвольний рух в Ірландії й ірландська література. Поезія ірландського Відродження: творчість В. Б. Єйтса, особливості символізму його лірики.

Джеймс Джойс — ірландський письменник-модерніст, становлення його творчого методу. “Улісс” як найвизначніший роман Джойса, зразок твору “літератури потоку свідомості”. Характерні риси поетики твору, основні персонажі, їх співвіднесеність на різних рівнях. Вплив Джойса на літературу ХХ ст.

Література [I — 1, 3, 5, 7; II — 20;
III — 2, 3, 10, 27]

Тема 3. Англійська література першої половини ХХ ст.

Етапи й основні напрями розвитку англійської літератури першої половини ХХ ст. Модернізм і авангардизм в англійській літературі. Нові тенденції в англійській прозі міжвоєнного періоду.

Джон Голсуорсі. Нарис творчості. Соціально-психологічний характер і жанрове розмаїття його творів. “Сага про Форсайтів” — видатний епічний твір письменника. Відображення в ньому змін у житті й свідомості середнього класу, конфлікту психології власництва й нової моралі. Значення Голсуорсі в розвитку великої епічної форми в англійській літературі.

Герберт Джордж Велс. Розвиток письменником жанру науково-фантастичного роману ХХ ст. Соціальний характер його фантастичних творів, своєрідність їх естетичних засад. Еволюція соціально-фантастичного роману Велса 30–40-х років.

Вірджинія Вулф. Теорія і практика “психологічної школи” письменниці в англійській прозі першої половини ХХ ст. Психологічний імпресіонізм художніх творів письменниці, проблема часу в них. Художнє новаторство В. Вулф.

Література [I — 1, 3, 7; II — 12, 54;
III — 1, 3, 5, 11, 14, 27]

Тема 4. Жанр антиутопії в англійській літературі

Олдос Леонард Хакслі. Нарис творчого шляху. Інтелектуальний характер прози письменника. Сатиричні тенденції у творчості Хакслі. “Прекрасний новий світ” — визначний роман-антиутопія, особливості його поетики. Місце цього твору в літературі ХХ ст.

Джордж Орвелл (Ерік Блер) — англійський письменник, публіцист, автор сатири «Ферма “Рай для тварин»» і роману-анти-

утопії “1984”. Сатиричне зображення і дослідження закономірностей виродження ідей комуністичної утопії, розкриття антилюдяної сутності тотолітарного режиму в цих творах. Традиції сатири Дж. Свіфта у творчості Дж. Орвелла.

Література [I – 1, 3, 5, 7; II – 40, 41;
III – 1, 3, 5, 17, 27]

Тема 5. Англійська література другої половини ХХ ст.

Основні тенденції розвитку літератури у другій половині ХХ ст. Вплив ідей екзистенціалізму. Проза “сердитих”, специфіка романного жанру у творчості Г. Гріна, В. Голдінга, А. Мердок та ін. “Нова хвиля” у драматургії. Постмодерністська переробка традиційних сюжетів у романах П. Акройда.

Джон Фаулз – письменник-романіст. Своєрідне поєднання в його творах традиційних і новаторських, реалістичних і модерністських елементів. Естетика інтертекстуальності і роман *Фаулза* “Подруга французького лейтенанта”. “Відкрита” форма оповіді у творі, наведення різних варіантів художнього розв’язання конфлікту особистості й суспільства.

Вістен Гью Оден – англомовний поет ХХ ст. Еволюція його творчості. Екзистенційна конкретика і філософська наповненість лірики поета, її висока версифікаційна майстерність.

Література [I – 1, 3, 7; II – 36, 38, 52;
III – 1, 3, 5, 14, 21]

Розділ. II. Американська література

Тема 6. Американська література на межі ХІХ–ХХ ст.

Основні тенденції і специфіка розвитку літератури США на межі ХІХ–ХХ ст. Своєрідність її тематики та художньої системи.

Джек Лондон (Джон Гріффіт). Різноманітність тематики та жанрової специфіки творів. Автобіографічний характер роману “Мартін Іден”. Проблематика, особливості композиції твору, художня досконалість авторського стилю.

Література [I – 1, 2, 3, 7; II – 55;
III – 4, 10, 20, 27]

Тема 7. Американська література першої половини ХХ ст.

Особливості літературного процесу в США першої половини ХХ ст., його основні течії та тенденції. Розквіт американського роману в міжвоєнні десятиліття.

Теодор Драйзер. Місце і значення письменника в американській літературі ХХ ст. Проблема соціальної і моральної кризи американського суспільства в романі “Американська трагедія”.

Юджин О’Ніл. Національна своєрідність творчості. Ранні психологічні драми, п’єси експресіоністського характеру, пізня драматургія О’Ніла. Художні здобутки драматурга.

Томас Стернз Еліот. Творча еволюція поета. Зображення кризи свідомості й культури в поезії 10–20-х років. Перелом у світогляді й творчості поета на межі 30-х років. Пізня поезія Еліота (“Чотири квартети”). Філософська база і стильове багатство поезій Еліота, його роль у розвитку модернізму в англomовних літературах.

Ернест Міллер Хемінгуей. Життєвий і творчий шлях письменника. Тема “втраченого покоління” у його творчості (“Фієста”, “Прощай, зброє!”). Повість-притча “Старий і море”, її філософський, моральний і психологічний сенс.

Вільям Фолкнер — письменник американського Півдня. Цикл творів про Йокнапатофу, провідні теми й мотиви. Своєрідність інтерпретації конфлікту особистості й суспільства в романі “Світло в серпні”. Фолкнер і “південна школа” американської літератури.

Література [I — 1–3, 7; II — 21–23;
III — 1, 2, 4, 9, 13, 20]

Тема 8. Американська література другої половини ХХ ст.

Зміна поколінь та орієнтирів у літературі США другої половини ХХ ст. Вплив європейського екзистенціалізму на творчість багатьох письменників. Нові тенденції в американській літературі; перегляд традиційних цінностей “американської мрії”; новий тип героя-інтелектуала; гротескно-сатиричне зображення цивілізації. Наукова і соціальна фантастика. Пошуки нового художнього ідеалу. “Поетичне відродження” у США. Мультикультуралізм. Фемінізм.

Джон Ернст Стейнбек. Традиції і новації в епічних творах, розмаїття тематики і жанрів. “Зима турботи нашої” — останній

роман Стейнбека, підсумок його творчого шляху. Проблематика та художні особливості твору.

Джон Хойер Андайк. Нарис творчості. Трагедія буденного існування пересічного американця — провідна тема його романів. Проблематика і художні особливості прози Андайка. Зосередженість письменника на філософських проблемах сучасного людського буття.

Джером Дейвід Селінджер. Своєрідність світосприймання і характер літературної творчості. Відображення в повісті “Над прірвою у житті” неконформістського світовідчуття, відчуження головного героя від суспільства і пошуків етичних орієнтирів.

Література [I — 1–3; II — 27, 28;
III — 1, 4, 9, 10, 20, 26]

Розділ III. Французька література

Тема 9. Французька література першої половини XX ст.

Літературний процес Франції в першій половині XX ст., його провідні закономірності та тенденції. Пізній символізм, уніанізм у літературі 10-х років. Активність авангардистських течій у 10–20-х роках. А. Бретон — теоретик і митець сюрреалізму. Сюрреалістичний період творчості Л. Арагона. Поезія П. Елюара. Ідейно-тематичне та жанрово-стильове розмаїття прози, превалювання в ній моральної та психологічної проблематики. Трансформації реалізму у французькій літературі, його зв'язок з модернізмом (романи А. Жіда, Р. Роллана, Р. Мартена дю Гара, Ф. Моріака).

Гійом Аполлінер (Вільгельм Аполлінарій Костровицький). Неоромантичний характер ранньої поезії. Зближення з П. Пікассо і спроби перенести принципи кубізму в літературу. Роль поета в розвитку авангардистських течій у літературі й мистецтві, його новаторські здобутки і відкриття.

Марсель Пруст. Еволюція творчості. Своєрідність структури і відтворення плину думок — “поток свідомості” у романі “У пошуках втраченого часу”. Створення нових принципів психологічного аналізу. Художній час і простір у творі. Проблеми мистецтва і ролі митця. Художня система і стиль роману, його провідні мотиви. Новаторство Пруста-митця.

Андре Мальро — творець французької інтелектуальної прози. Конкретно-історичні та абстрактно-алегоричні чинники картин

людського буття у творах Мальро. Зображення в романі “Надія” подолання самотності й приреченості людини.

Література [I – 1, 2, 5, 7; II – 2–4, 6–8;
III – 1, 2, 8, 17, 18]

Тема 10. Філософія і французька література екзистенціалізму (А. Камю, Ж. П. Сартр)

Альбер Камю – письменник-філософ. Відчуження людини й абсурдність буття як провідні мотиви роману “Сторонній”. Роман “Чума” як еволюція від естетики абсурду до естетики бунту. Історична основа алегорії чуми у творі, специфіка його жанру і поетики. А. Камю як теоретик і критик (“Бунтівна людина”), його останні твори (повість “Падіння”, новели).

Жан Поль Сартр – письменник, філософ-екзистенціаліст. “Буття і ніщо” – основна філософська праця Сартра. Своєрідність філософського роману “Нудота”, ранньої новелістики письменника (“Мур”). Сартр як публіцист і теоретик екзистенціалізму, реалізація його естетики у драмах “Мухи”, “Диявол і Господь Бог”.

Література [I – 1, 2, 4, 5, 7; II – 30, 31;
III – 1, 2, 17, 18]

Тема 11. Французька література другої половини ХХ ст.

Ідейно-тематичне та жанрово-стильове розмаїття французької літератури другої половини ХХ ст. Превалювання моральної і психологічної проблематики у прозі, її інтелектуальний характер та гуманістичний пафос. Своєрідність романів Р. Мерля, Ф. Саган та ін. Поява “антироману”, його різновиди та естетичні принципи. П. Модіано і постмодернізм у французькій літературі останньої третини ХХ ст.

Семюел Беккет – засновник “театру абсурду”. Традиції дадаїстсько-сюрреалістичного театру у творчості митця. “Антидрами” і “антиромани” Беккета. Образ небуття, “бездіяльної особи” у п’єсі “Чекаючи на Годо”.

Ежен Йонеско як один з творців французького “театру абсурду” (“Голомоза співачка”). Вихід на широкі ідейно-семантичні

горизонти у п'єсі “Носороги”, зображення “оносороження” (“ома-совлення”) людей. Проблематика п'єси, її антитоталітарний підтекст.

Література [I – 1, 2, 4–6; II – 38, 51;
III – 1, 2, 10, 17, 18, 27]

Розділ IV. Австрійська література

Тема 12. Австрійська література у світовому літературному процесі ХХ ст. Творчі пошуки і мистецькі досягнення австрійських письменників

Специфічні закономірності й тенденції розвитку, піднесення австрійської літератури на межі ХІХ–ХХ ст. Вихід австрійської літератури в авангард європейського літературного процесу. Модернізм і постмодернізм в австрійській літературі другої половини ХХ ст.

Райнер Марія Рільке. Еволюція творчості. Пошуки нових шляхів поетичної майстерності, “вірші-речі” у “Нових поезіях”. Предметна пластичність образів та їх символічність. Філософська наповненість пізньої поезії Рільке, прагнення до синтезу різних сфер буття у збірках. Поетичне новаторство Рільке. Рільке і Україна.

Франц Кафка. Життя і творчість письменника, їх пов'язаність. Своєрідність світобачення та його художнє вираження. Відображення у творах Кафки глибинних суперечностей і колізій буття людини. Проблема міфологізму Кафки, поєднання реального й ірреального в його романах “Процес” і “Замок”, новелах і притчах.

Роберт Музіль. Роман “Людина без властивостей” як один з епохальних творів європейської літератури ХХ ст. Сатиричні тенденції у творі, інтелектуалізм роману Музіля, його “вільна структура”, аналітичність стилю.

Крістоф Рансмайр. Постмодерністська структура і поетика прози Рансмайра, її філософська насиченість проблемами про сенс людсько-го буття, поетичної творчості та про долю європейської цивілізації.

Література [I – 1, 2, 4–6; II – 9–12, 47;
III – 1, 2, 11, 15, 27]

Розділ V. Німецька література

Тема 13. Німецька література першої половини ХХ ст.

Гострота суспільно-політичної й ідеологічної боротьби в Німеччині та її вплив на літературний процес. Поляризація ідейних тен-

денцій і художніх течій, модернізм і авангардизм у німецькій літературі. Розквіт експресіонізму в поезії, прозі та драматургії. Реалізм у німецькій літературі першої половини ХХ ст.

Герріх Манн. Сатира Г. Манна та її особливості. Роман “Вірнопідданий” як концентроване вираження сатири.

Томас Манн. Світоглядна і творча еволюція. Сімейна хроніка “Будденброки”, її зв’язок з класичним реалізмом. Новели про митців, трактування в них проблем мистецтва.

Герман Гессе. Нарис творчості. Мистецтво й митець у романі “Степовий вовк”. Роман “Гра в бісер” як підсумок духовної й творчої еволюції Гессе.

Література [I – 1, 2, 4–6; II – 13–15;
III – 1, 2, 11, 16, 19]

**Тема 14. Тема “втраченої генерації” у романах
Е. М. Ремарка. “Епічний театр” Б. Брехта:
теорія і практика**

Еріх Марія Ремарк. Тема “втраченої генерації” та особливості її авторського втілення у творах “На Західному фронті без змін”, “Три товариші”. Трагічні долі героїв роману “Три товариші”, краса вірності фронтовому братерству, психологізм та ліризм оповіді.

Бертольт Брехт. Світоглядна і творча еволюція. “Епічний театр” Брехта: теорія і практика. Антивоєнна драма “Матінка Кураж та її діти” як пересторога напередодні Другої світової війни. Історико-літературні джерела п’єси, її антивоєнний пафос. Проблема моральної відповідальності вченого у філософській драмі “Життя Галілея”. Новаторство Брехта-драматурга, його вплив на світове театральне мистецтво.

Література [I – 1, 2, 4–6; II – 16, 18;
III – 1, 2, 10, 16, 22]

Тема 15. Німецька література другої половини ХХ ст.

Вплив Другої світової війни та її наслідків на розвиток німецької літератури. Посилення морально-філософської проблематики в літературі 70–80-х років, звернення до притчевих форм, міфів, класичних літературних традицій. Модерністські тенденції, розробка

нових художніх концепцій. Пародійний характер прози Гросса. Постмодернізм у німецькій літературі (П. Зюскінд, Р. Бах).

Генріх Белль. Вплив особистого досвіду участі у Другій світовій війні на прозу письменника та її тематику. Засудження війни й фашизму в романах і повістях.

Патрік Зюскінд. Тема митця і мистецтва — одна з головних ліній його творчості. Роман “Запахи” як відображення постмодерністської свідомості. Особливості проблематики твору, символічність і гротескність подій у романі. Постмодерна гра зі стереотипами “масової” літератури у творі.

Література [I — 1, 2, 4–6; II — 16, 18;
III — 1, 2, 10, 16, 22]

Розділ VI. Швейцарська література

Тема 16. Вплив модерністських течій та філософії екзистенціалізму на творчість швейцарських письменників і театральне мистецтво (М. Фріш, Ф. Дюрренматт)

Основні тенденції розвитку літератури Швейцарії у другій половині XX ст. — прози і драматургії. Вплив модерністських течій, філософії екзистенціалізму на характер творчості письменників.

Макс Фріш. Провідні теми його творчості, художня своєрідність театру М. Фріша. Екзистенціальні мотиви у драмі “Санта Крус”: протиставлення різних моделей існування, морального вибору, свободи й відповідальності. Питання про можливість людини змінити своє життя. Підтекст і символіка у драмі М. Фріша.

Фрідріх Дюрренматт. Основні етапи літературної діяльності, проблематика і художні особливості п'єс. Викриття принципів конформістського мислення, зображення розриву між науково-технічним прогресом та моральним станом людства. Проблематика драми “Гостина старої дами”, художня своєрідність твору. П'єса “Фізички” як шедевр драматургії Дюрренматта, її зміст та поетика.

Література [I — 1, 2, 4–6; II — 49, 50;
III — 1, 2, 27]

Розділ VII. Російська та інші слов'янські літератури

Тема 17. Російська література ХХ ст.: тенденції розвитку і художні здобутки

Вплив складних суспільно-історичних подій, нових філософських ідей, естетичних принципів і засад, модерністських тенденцій на розвиток слов'янських літератур на початку ХХ ст. Розмаїття літературних напрямів, течій, шкіл у російській літературі. Творчі пошуки і досягнення митців “срібної доби” російської поезії (О. Блок, А. Ахматова, В. Маяковський, М. Цветаєва, Б. Пастернак та ін.). Маніфести і мистецькі програми російських символістів, акмеїстів, футуристів. Запровадження соціалістичного реалізму в радянській літературі, політичне та ідеологічне підґрунтя нового художнього методу. Література соціалістичного реалізму і література письменників російського зарубіжжя. Трагічні долі багатьох літераторів. Поява нових тенденцій у прозі – ліричних і сатиричних. Традиції реалізму ХІХ ст. та їх взаємодія з літературними течіями на початку ХХ ст. – неоромантизмом, символізмом, імпресіонізмом, експресіонізмом.

Основні напрями розвитку російської літератури у другій половині ХХ ст., нова проблематика і новий герой. Зосередженість письменників на моральних проблемах. Поява прози “нової хвилі”, основні напрями в ній. Постмодернізм та його прояви в російській літературі.

Євген Іванович Замятін – автор відомого роману-антиутопії “Ми”. Особливості жанру, проблематика роману, викриття в ньому знеособлення людей, знищення свободи творчості тоталітарним режимом. Змістова і художня своєрідність роману-перестороги.

Михайло Панасович Булгаков. Основні етапи творчості. Доля творів письменника. Історія написання роману “Майстер і Маргарита”. Філософсько-етичні проблеми твору, особливості композиційної побудови роману. Київ у житті й творчості письменника. Новаторство М. Булгакова.

Іосип Олександрович Бродський. Нарис творчості. Особливості художнього мислення поета, характерні риси поезики ліричних творів. Складне поєднання у творчості Бродського традицій класики, здобутків модерністської поезії та постмодерністських тенденцій.

Література [I – 9–11; II – 31, 34, 35; III – 15, 23, 27]

Тема 18. Ідейно-художні пошуки і творчі досягнення письменників Чехії й Польщі

Динамічний розвиток чеської літератури міжвоєнних років, її входу в контекст західноєвропейської літератури. Спектр нових напрямів і течій: поетизм і сюрреалізм. Здобутки чеської прози: роман Я. Гашека “Пригоди бравого вояка Швейка”. Романи К. Чапека. Своєрідність чеської поезії першої половини ХХ ст.

Модерністські тенденції в польській літературі: поезії і прозі.

Вітезлав Незвал як творець нової чеської поезії. Його художні здобутки, новаторство поетичних форм і вишуканість віршів. Сюрреалізм у поезії Незвала.

Юліан Тувім. Основні етапи творчості поета. Модерністські тенденції, провідні мотиви, національний колорит, пафос життєствердження в ліриці Тувіма.

Станіслав Лем – автор прозових творів про потужні можливості технічного прогресу і небезпеку. Проблематика і художня самобутність прози Лема, розмаїття жанрів (науково-фантастичний роман “Астронавти”, утопія “Магелланова хмара”, психолого-філософський роман “Соляріс”, роман-попередження “Повернення із зірок”).

Література [I – 1, 2, 4–6;
III – 1, 2, 7, 15, 23, 27]

Розділ VIII. Італійська та іспанська література

Тема 19. Художні напрями, течії, школи в італійській та іспанській літературі ХХ ст.

Тенденції розвитку італійської літератури на межі ХІХ–ХХ ст. Пізні веристи, поява нових рис в їх творчості. Італійський футуризм і його особливості, ідеологічні й естетичні декларації. Ф. Т. Марінетті як теоретик і організатор італійського футуризму. Італійська література міжвоєнних десятиліть. Поезія герметизму (Е. Монтале, У. Саба, Д. Унгаретті).

“Покоління 98 року” і його роль у розвитку іспанської культури та літератури. Формування й розвиток модернізму. Культурологічні концепції Ортеги-і-Гасета та їх значення для розвитку літератури.

Авангардистські течії, футуристичні тенденції в літературі, сюрреалізм та його поетика в іспанській ліриці.

Луїджі Піранделло. Філософсько-естетичні погляди. Своєрідність поетики роману “Небіжчик Маттіа Паскаль”. Новаторський характер п’єс письменника (“Шість персонажів у пошуках автора”, “Сьогодні ми імпровізуємо” та інші п’єси). Умовність у “театрі масок” Піранделло. Ознаки екзистенціалізму у драмах Піранделло.

Умберто Еко — італійський письменник, вчений, публіцист. Есеїстика У. Еко як передумова письменницької діяльності. Специфіка жанру і сюжету роману “Ім’я троянди”, його центральні образи та філософська проблематика, постмодерністське пародювання стереотипів “масової літератури”, широкий діапазон сприймання світу.

Федеріко Гарсія Лорка. Етапи його творчості. Фольклорні вирази й проблеми міфологізму поезії Гарсія Лорки. Сюрреалістичні ознаки в його ліриці, пошуки нових форм художньої виразності. Місце поета та його творчості у світовій літературі.

Література [I — 1, 2, 4–6; II — 24–26;
III — 1, 2, 7, 15, 27]

Розділ IX. Латиноамериканська література

Тема 20. Латиноамериканський роман ХХ ст. та його світовий резонанс

Інтенсивний розвиток латиноамериканської літератури у другій половині ХХ ст. Новий латиноамериканський роман і його художні особливості (М. Астуріас, Х. Кортасар, Г. Гарсія Маркес та ін.). “Магічний реалізм” як синтез міфомислення народів латиноамериканського континенту і європейського модернізму.

Габріель Гарсія Маркес. Нарис творчості. Роман “Сто років самотності” як твір “магічного реалізму”. Міфопоетика твору, художній простір і час. Метафоричність і символіка тексту. Місце Маркеса у світовій літературі.

Література [I — 1, 2, 4–6; II — 39, 52;
III — 1, 2, 7, 25, 26]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття про модернізм і авангардизм, їх співвідношення.
2. Поетичний авангард ХХ ст.
3. Основні авангардистські течії в літературі першої половини ХХ ст.
4. Нові тенденції в англійській прозі міжвоєнного періоду.
5. Реалізм в американській літературі першої половини ХХ ст.
6. Піднесення і здобутки австрійської літератури на початку ХХ ст.
7. Модерністська проза в європейській літературі на початку ХХ ст.
8. Література “потому свідомості”, її творці.
9. “Улісс” Дж. Джойса як зразок твору “літератури потоку свідомості”.
10. Міфічні паралелі в романі Дж. Джойса “Улісс”.
11. День як ціле життя за романом Дж. Джойса “Улісс”.
12. Фантастика як жанр літератури ХХ ст.
13. Соціальний характер науково-фантастичних творів Г. Веллса.
14. Жанр антиутопії в європейській літературі ХХ ст.
15. Засоби викриття тоталітарної влади в романі Дж. Орвелла “1984”.
16. Проблематика соціально-фантастичних творів К. Чапека.
17. Традиції класичного реалізму і трансформація жанру “сімейного роману” в європейських літературах першої половини ХХ ст.
18. Специфіка проблематики і поетики романів Г. Гріна.
19. Екзистенціальні витоки творчості А. Мердок.
20. Поетика романів Дж. Фаулза.
21. Майстерність психологічного аналізу в романах Дж. Фаулза.
22. Пошуки нових художніх ідеалів в американській поезії.
23. Традиції й новації у прозі Дж. Стейнбека.
24. Тема “втраченої генерації” у творах Е. Хемінгуей.
25. Філософська основа і специфіка поетики лірики Т. С. Еліота.
26. Міфологічний підтекст роману В. Голдінга “Володар мух”.
27. Проблема соціальної і моральної кризи суспільства в романі Т. Драйзера “Американська трагедія”.

28. Нові тенденції в розвитку американської літератури другої половини ХХ ст.
29. Провідні теми романів Дж. Апдайка.
30. Символіка змісту і образів повісті Е. Хемінгуея “Старий і море”.
31. Моральний кодекс честі героїв Е. Хемінгуея.
32. Особливості індивідуального стилю творів Е. Хемінгуея.
33. Поняття про експресіонізм та його естетичні принципи.
34. Ідейно-тематичне та жанрово-стильове розмаїття французької літератури першої половини ХХ ст.
35. Зорова поезія Гійома Аполлінера.
36. Поетичне новаторство Гійома Аполлінера.
37. Структура і провідні мотиви роману М. Пруста “У пошуках втраченого часу”.
38. Філософія екзистенціалізму та втілення її ідей в літературі ХХ ст.
39. Багатоплановий характер чуми у творі А. Камю.
40. Персоніфікація морального вибору в романі А. Камю “Чума”.
41. Змістова і жанрова специфіка романів Р. Мерля.
42. Нові принципи психологічного аналізу за М. Прустом.
43. Французька інтелектуальна проза ХХ ст.
44. Своєрідність психологічної прози Ф. Саган.
45. Тема “втраченої генерації” у романах Е. М. Ремарка.
46. Психологізм і ліризм оповіді про долі головних героїв роману Е. М. Ремарка “Три товариші”.
47. “Епічний театр” Б. Брехта: теоретичні засади і творча практика.
48. Історико-літературні джерела п'єси Б. Брехта “Матінка Кураж та її діти”.
49. Метафоричність образів матінки Кураж та її дітей у драмі Б. Брехта.
50. Кафкіанський світ та його художнє зображення.
51. Авангардистський характер драматичних творів “театру абсурду”.
52. С. Беккет та Е. Йонеско як засновники “театру абсурду”: естетичні засади та творча практика митців.
53. Художня своєрідність театру М. Фріша.
54. Проблематика і художні особливості драматургії Ф. Дюрренматта.

55. Проблема ціни життя окремої людини у п'єсі Ф. Дюррен-матта "Гостина старої дами".
56. Новаторський характер драматургії Л. Піранделло.
57. Жанр "театр у театрі" у драматургії Л. Піранделло.
58. Поетичне новаторство Р. М. Рільке.
59. Образ Орфея в ліриці Р. М. Рільке.
60. Історія і сучасність у романі Г. Броха "Смерть Вергілія".
61. Тема "провини", "суду" і "вироку" у творчості Ф. Кафки.
62. Проблема пошуку істини в романі Г. Гессе "Гра в бісер".
63. Соціально-критична спрямованість творів Г. Манна ("Учитель Унрат", "Вірнопідданий").
64. Тема мистецтва і долі митця у творах Т. Манна.
65. Трагізм долі Мартіна Ідена як людини і митця в романі Джека Лондона.
66. Тема Другої світової війни й Руху Опору в літературі повоєнних десятиліть.
67. Жанрова й художня своєрідність поезії П. Целана.
68. Драматичні долі героїв і їх залежність від трагічної історії Німеччини в зображенні Г. Белля.
69. Антивоєнний пафос творів Г. Белля.
70. Визначення постмодернізму за У. Еко.
71. Естетика постмодернізму і втілення її принципів у творчості сучасних письменників.
72. Література постмодернізму та її характерні риси.
73. Специфіка жанру та сюжету твору У. Еко "Ім'я троянди".
74. Метафора парфум у романі Т. Зюскінда "Запахи".
75. Постмодерністська структура роману К. Рансмайра "Останній світ".
76. Проблематика й сутність підтексту п'єси Е. Йонеско "Носороги".
77. Засудження війни й фашизму у творах Г. Белля.
78. Міфопоетика роману Г. Гарсія Маркеса "Сто років самотності".
79. "Магічний реалізм" у творчості Г. Гарсія Маркеса.
80. Постмодерні риси художнього стилю Й. Бродського.
81. Основні течії та творчі здобутки "срібного віку" російської поезії.
82. Провідні мотиви і основні символи лірики О. Блока.
83. Російський футуризм і рання лірика В. Маяковського.

84. Естетико-мистецькі засади акмеїзму в ранній ліриці А. Ахматової.
85. Проблематика і структура роману М. Булгакова “Майстер і Маргарита”.
86. Фольклорні витоки і сюрреалістичні ознаки лірики Ф. Гарсія Лорки.
87. Національний колорит і провідні мотиви лірики Ю. Тувіма.
88. Погляди С. Лема на технічний прогрес і долю людини “пост-індустріального суспільства”.
89. Провідні теми і мотиви циклу творів В. Фолкнера про Йокнапатофу.
90. Латиноамериканський роман ХХ ст. та його світове визнання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

І. Навчальна

1. *Андреев Л.* Зарубежная литература XX века: Учебник. — М., 2003.
2. *Зарубежная литература XX века: Учебник / В. Богословский и др.* — М., 1981.
3. *Венгеров Л.* Зарубіжна література 1871–1970. Загальні питання. — К., 1971.
4. *Волков А.* История русской литературы XX века: Учебник. — М., 1977.
5. *Затонський Д.* Зарубіжна проза другої половини ХХ сторіччя. — К., 2002.
6. *Современная русская литература: Пособие / Ю. Корзов и др.* — К., 2003.
7. *Михальская Н.* Зарубежная литература XX века: Практикум. — М., 2002.
8. *Зарубежная литература XX века: Хрестоматия / Н. Михальская и др.* — М., 1981.
9. *Позднякова Л.* История английской и американской литературы. — М., 2002.
10. *Шабловская И.* История зарубежной литературы XX века (первая половина). — Минск, 1998.
11. *Литература* русского зарубежья. Третья волна эмиграции: Хрестоматия / Л. Шевченко и др. — К., 2003.

II. Художня

1. *Драйзер Т.* Американська трагедія.
2. *Лондон Джек.* Мартін Іден.
3. *Анолінер Гійом.* Поезії.
4. *Пруст М.* На Сваннову сторону.
5. *Жід А.* Фальшивомонетники.
6. *Мартен дю Гар.* Сім'я Тібо.
7. *Роллан Р.* Жан Крістоф. Кола Брюньон.
8. *Моріак Ф.* Тереза Декейру; Дорога в нікуди.
9. *Мальро А.* Доля людська; Королівська дорога.
10. *Рільке Р. М.* Поезії.
11. *Кафка Ф.* Оповідання і притчі; Процес.
12. *Музіль Р.* Людина без властивостей.
13. *Брох Г.* Смерть Вергілія.
14. *Манн Г.* Вірнопідданий.
15. *Манн Т.* Новели. Будденброки.
16. *Гессе Г.* Степовий вовк; Гра в бісер.
17. *Ремарк Е. М.* На західному фронті без змін; Три товариші.
18. *Деблін А.* Берлін-Александрплатц.
19. *Брехт Б.* Добра людина із Сичуані; Матінка Кураж та її діти.
20. *Веллс Г.* Машина часу; Війна світів.
21. *Шоу Б.* Пігмаліон.
22. *Джойс Дж.* Улісс.
23. *Еліот Т. С.* Поезії.
24. *Хемінгуей Е.* Прощавай, зброє!; Старий і море.
25. *Фолкнер В.* Галас і шал; Світло в серпні.
26. *Піранделло Л.* Небіжчик Маттіа Паскаль; Шість персонажів у пошуках автора.
27. *Унамуно М.* Туман.
28. *Гарсія Лорка.* Поезії; Криваве весілля.
29. *Стейнбек Дж.* Зима турботи нашої.
30. *Селінджер Дж.* Над прірвою у житті.
31. *Беккет С.* Чекаючи на Годо.
32. *Сартр Ж.-П.* Мур; Нудота.
33. *Камю А.* Сторонній; Чума.
34. *Поезії російських поетів “срібної доби”* (А. Блок, А. Ахматова, В. Маяковський, С.Єсенін, М. Цветаєва, Б. Пастернак та ін.).

35. *Бунін І.* Новели; Життя Арсеньєва.
36. *Купрін О. Суламіф*; Олеся; Гранатовий браслет; Поєдинок.
37. *Замятін Є.* Ми.
38. *Булгаков М.* Біла гвардія; Майстер і Маргарита.
39. *Платонов А.* Котлован; Чевенгур.
40. *Фаулз Дж.* Подруга французького лейтенанта.
41. *Андайк Дж.* Кентавр.
42. *Саган Ф.* Добрий день, смутку!
43. *Гарсія Маркес Г.* Сто років самотності.
44. *Орвелл Дж.* 1984.
45. *Хакслі О.* Прекрасний новий світ.
46. *О'Ніл Ю.* Любов під в'язами.
47. *Вільямс Т.* Трамвай "Бажання".
48. *Зюскінд П.* Запахи.
49. *Еко У.* Ім'я троянди.
50. *Рансмайр К.* Останній світ.
51. *Павич М.* Хозарський словник.
52. *Фріш М.* Санта Крус.
53. *Дюрренматт Ф.* Гостина старої дами; Фізика.
54. *Йонеско Е.* Голомоза співачка; Носороги.
55. *Голдінг В.* Шпиль; Володар мух.
56. *Картасар Х.* Гра в класики.

III. Науково-критична та довідкова

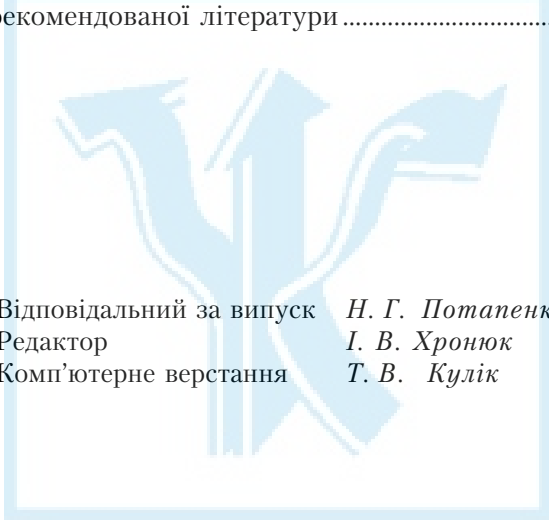
1. *Адмони В.* Поэтика и действительность — М., 1973.
2. *Аллен У.* Традиция и мечта. — М., 1970.
3. *Американский роман 20–30-х годов XX в.* — М., 1982.
4. *Балашова Т.* Французская поэзия XX века. — М., 1982.
5. *Балухатый С.* Вопросы поэтики. — М., 1990.
6. *Григорьева Т.* Японская литература XX века. — М., 1983.
7. *Денисова Т.* Роман і романісти США XX століття. — К., 1990.
8. *Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв.* — М., 1987.
9. *Затонский Д.* Искусство романа и XX век. — М., 1973.
10. *Затонский Д.* Модернизм и постмодернизм. — К., 2000.
11. *Затонський Д.* Про модернізм і модерністів. — К., 1972.
12. *Ивашева В.* Английская литература XX века. — М., 1980.

13. *Лауреаты* Нобелевской премии: Энциклопедия. — М., 1992.
14. *Литература* Англии XX столетия. — К., 1993.
15. *Литературный* словарь-довідник. — К., 1997.
16. *Называть* вещи своими именами. Программные выступления мастеров западноевропейской литературы XX века. — М., 1986.
17. *Наливайко Д.* Искусство: направления, течения, стили. — К., 1985.
18. *Павлова Н.* Типология немецкого романа 1900–1945. — М., 1982.
19. *Писатели* Англии о литературе XIX–XX вв. — М., 1987.
20. *Писатели* США о литературе. — М., 1982.
21. *Покальчук Ю.* Сучасна латиноамериканська проза. — К., 1978.
22. *Рыкова Н.* Современная французская литература. — М., 1989.
23. *Фрадкин И.* Бертольт Брехт. Путь и метод. — М., 1985.
24. *Шахова К.* Литература Англии XX ст. — К., 1993.
25. *Шахова К.* Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів XIX–XX ст. — К., 1975.
26. *Шахова К.* Проблемы новейшей литературы США. — К., 1981.
27. *Шахова К.* П'ять німецьких лауреатів Нобелівської премії з літератури. — К., 2001.
28. *Якимович Т.* З художнього світу Франції. — К., 1981.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Історія світової літератури”.	
Частина V. “Література XX століття”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Історія світової літератури”.	
Частина V. “Література XX століття”	5
Питання для самоконтролю	17
Список рекомендованої літератури	20

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-2249

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП